

آخرین مصوبات شورای هدایت استعدادهای درخشان

در آموزش عالی کشور

جواد اژه‌ای

اشاره

در شماره ۵۳ به صورت مفصل چندین مصوبه و آئین نامه از دو وزارت «علوم، تحقیقات و فناوری» و «همینطور «بهداشت - درمان و آموزش پزشکی» را در بخش مصوبه‌های جلسات «شورای هدایت استعدادهای درخشان در دو وزارت آموزش عالی کشور» در حدود ۱۵ صفحه ذکر نمودم. در این گزارش در جدول صفحه ۱۷ شماره ۵۳ مجله، در مورد اعتبار مسابقات «ابداعات و اختراعات ژنو» برای سال ۲۰۰۵ «در دست بررسی» ذکر شده بود که در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۵ «شورا» اعتبار آن از نظر وزارت علوم «رد» شد.

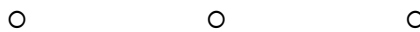
همینطور وضعیت Robocup برگزار شده در سال ۲۰۰۴ در آلمان و پرتغال که تأیید شده بود، جهت سال ۲۰۰۵ در دست بررسی اعلام گردید.

○ آخرین جلسات

در تاریخ ۸۴/۳/۲۵، چهل و دومین جلسه «شورای هدایت استعدادهای درخشان» در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و همینطور جلسه «شورای هدایت استعدادهای درخشان» در وزارت

بهداشت برگزار گردید.

در دستور جلسه چهل و دوم شورای هدایت استعداد‌های درخشان در وزارت علوم، بررسی پیشنهاد اصلاح آئین نامه «تشخیص اعتبار جشنواره‌ها و مسابقه‌های علمی بین‌المللی» و همین‌طور «دستورالعمل چگونگی شناسایی و معرفی نخبگان وظیفه» بود که در ادامه همین گزارش، متن ابلاغ‌شده آن به چاپ رسیده است. البته قبل از این آئین نامه، جهت خوانندگان مجله، «آئین نامه تسهیل ادامه تحصیل دانش آموختگان رتبه اول دوره کارشناسی» را آورده‌ایم که در جلسه مورخ ۸۴/۲/۲۸ شورای هدایت استعداد‌های درخشان تصویب و در تاریخ ۸۴/۴/۲۹ به کلیه مراکز آموزشی و پژوهشی سراسر کشور، ابلاغ شده است.

قرار بود در دولت قبلی، جلسه چهل و سوم در تاریخ ۸۴/۴/۲۹ تشکیل گردد، که متأسفانه منتفی اعلام گردید.

آیین‌نامه تسهیل ادامه تحصیل دانش آموختگان

رتبه اول دوره کارشناسی

این آئین نامه در تاریخ ۸۴/۴/۲۹ به شماره ۲۱/۹۲۳ از سوی معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به دانشگاه‌ها، مجتمع‌های آموزشی، پژوهشگاه‌ها، پژوهشکده‌ها و مراکز علمی کشور ابلاغ شده است.

مقدمه

به منظور تسهیل مسیر تحصیل دانشجویان دارای استعداد درخشان در دوره کارشناسی در نظام آموزش عالی کشور، آیین‌نامه «تسهیل ادامه تحصیل دانش آموختگان رتبه اول دوره کارشناسی» طبق مواد ذیل تصویب می‌شود:

ماده ۱- دانش آموختگان رتبه اول دوره کارشناسی در صورت شرکت در آزمون سراسری دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته و کسب حداقل ۹۰٪ امتیاز آخرین فرد پذیرفته شده در «رشته - محل» منتخب خود، به عنوان پذیرفته شده در آن «رشته - محل» محسوب می‌شوند و از سوی سازمان سنجش آموزش کشور به عنوان ظرفیت مازاد معرفی می‌شوند.

تبصره ۱- دانش آموخته رتبه اول دوره کارشناسی پیوسته، دانشجویی است که ظرف مدت حداکثر هشت نیمسال، دوره تحصیلی خود را به پایان رسانده و به لحاظ میانگین کل، حائز بالاترین میانگین در مقایسه با دانشجویان هم رشته و هم ورودی در مؤسسه محل تحصیل خود باشد.

تبصره ۲- دانش آموخته رتبه اول دوره کارشناسی ناپیوسته، دانشجویی است که ظرف مدت حداکثر چهار نیمسال، دوره تحصیلی خود را به پایان رسانده و به لحاظ میانگین کل، حائز بالاترین میانگین در مقایسه با دانشجویان هم رشته و هم ورودی در مؤسسه محل تحصیل خود باشد.

تبصره ۳- برای دانش آموختگان دانشگاه پیام نور، ملاک محاسبه رتبه اول، بالاترین میانگین کل در میان دانشجویان هم رشته و هم ورودی در کلیه واحدها و مراکز دانشگاه در کشور است. طول مدت تحصیل این دانشجویان در دوره کارشناسی پیوسته، حداکثر ده نیمسال، در نظر گرفته می شود.

تبصره ۴- برای دانش آموختگان دوره های کارشناسی نیمه حضوری یا غیر حضوری، طول مدت تحصیل حداکثر ده نیمسال در نظر گرفته می شود.

تبصره ۵- تعداد پذیرفته شدگان براساس این آیین نامه در هر رشته - محل، حداکثر برابر با ده درصد ظرفیت آن رشته - محل است.

ماده ۲- مشمولان این آیین نامه مجازند حداکثر طی مدت دو سال پس از زمان دانش آموختگی و صرفاً برای یک بار از تسهیلات آن بهره مند شوند.

ماده ۳- دانشگاهها و مؤسسه های آموزش عالی موظفند در تیرماه هر سال دانش آموختگان رتبه اول همه رشته های آموزشی خود را به سازمان سنجش آموزش کشور معرفی کنند.

ماده ۴- اجرای این آیین نامه بر عهده سازمان سنجش آموزش کشور و نظارت بر اجرای آن بر عهده معاونت آموزشی وزارت متبوع است و در موارد بروز اختلاف نظر این معاونت مورد استناد خواهد بود.

ماده ۵- این آیین نامه مشتمل بر یک مقدمه، پنج ماده و پنج تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۲/۲۸ به تصویب شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسید و برای پذیرش دانشجو در سال ۱۳۸۴ به بعد لازم الاجراست و جایگزین آیین نامه «ادامه تحصیل فارغ التحصیلان رتبه اول دوره کارشناسی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور» مصوب ۷۲/۱۰/۲۲ می شود.

دستورالعمل چگونگی شناسایی و معرفی نخبگان وظیفه

این دستورالعمل در تاریخ ۸۴/۴/۲۹ به شماره ۲۱/۹۲۲ از سوی معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به کلیه دانشگاهها، مجتمع‌های آموزشی، پژوهشگاهها، پژوهشکده‌ها و مراکز علمی کشور ابلاغ شده است.

مقدمه

به منظور اجرای «مقررات نحوه خدمت وظیفه فرهیختگان» (موضوع ابلاغیه شماره ۲۰۱/۵/۴/م مورخ ۱۳۸۳/۱/۱۷) و نیز «دستورالعمل اجرایی نحوه معرفی فرهیختگان و نخبگان وظیفه» (۲۰۱/۵/۴/م مورخ ۱۳۸۴/۱/۱۷) از سوی ستاد کل نیروهای مسلح، دستورالعمل ذیل تدوین و تصویب می‌شود:

ماده ۱- تعریف‌ها

وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
مؤسسه: هریک از دانشگاهها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است.
ماده ۲- شناسایی نخبگان وظیفه در سه سطح زیر صورت می‌پذیرد:

سطح ۱

الف- محققان

- الف-۱- دانش‌آموختگان دوره کارشناسی ارشد که واجد همه شرطهای زیر باشند:
- نمره پایان نامه آنان حداقل ۱۸/۵ باشد؛
  - حداقل یک مقاله علمی-پژوهشی (یا معادل آن) از پایان نامه آنان استخراج و در مجله‌ای علمی-پژوهشی پذیرفته شده باشد.
- الف-۲- دانش‌آموختگان دوره دکتری که واجد همه شرطهای زیر باشند:
- امتیاز «عالی» از رساله کسب کرده باشند.
  - حداقل دو مقاله علمی (یا معادل آن) از رساله آنان استخراج و در مجله‌ای علمی-پژوهشی پذیرفته شده باشد.

ب- مبتکران: کسانی که برگزیده حائز رتبه اول (یا نشان طلا) از جشنواره‌های خوارزمی و رازی (در سطح کشور)، جشنواره‌های معتبر فرهنگی، هنری و نوآوری و یا مسابقه‌های معتبر علمی ملی یا بین‌المللی باشند.

ج- دانشجویان نمونه: دانشجویان نمونه کشوری؛

سطح ۲

الف- محققان

الف-۱- دانش آموختگان دوره کارشناسی ارشد که واجد همه شرطهای زیر باشند:

- نمره پایان نامه آنان حداقل ۱۷ باشد.
- حداقل دو مقاله پذیرفته شده در کنفرانسهای علمی ملی یا بین المللی (یا معادل آن) داشته باشند.

الف-۲- دانش آموختگان دوره دکتری با مجموع شرایط:

- حداقل امتیاز «بسیار خوب» را از رساله کسب کرده باشند.
- حداقل یک مقاله علمی (یا معادل آن) از رساله آنان استخراج و در مجله ای علمی - پژوهشی پذیرفته شده باشد و نیز یک مقاله علمی پذیرفته شده در کنفرانسهای علمی ملی یا بین المللی داشته باشند.

ب- مبتکران: کسانی که برگزیده حائز رتبه دوم (یا نشان نقره) از جشنواره های خوارزمی و رازی (در سطح کشور)، جشنواره های معتبر فرهنگی، هنری و نوآوری و یا یکی از مسابقه های معتبر علمی ملی یا بین المللی باشند.

ج- دانشجویان نمونه: دانشجویان نمونه مؤسسه های کشور؛

سطح ۳

الف- محققان

الف-۱- دانش آموختگان دوره کارشناسی ارشد که واجد همه شرطهای زیر باشند:

- نمره پایان نامه آنان حداقل ۱۶ باشد؛
- حداقل یک مقاله پذیرفته شده در کنفرانسهای علمی ملی یا بین المللی (یا معادل آن) داشته باشند.

الف-۲- دانش آموختگان دوره دکتری با مجموع شرایط:

- حداقل امتیاز «بسیار خوب» را از رساله کسب کرده باشند.
- حداقل یک مقاله علمی (یا معادل آن) از رساله آنان استخراج و در مجله ای علمی - پژوهشی پذیرفته شده باشد.

ب- مبتکران: کسانی که برگزیدهٔ حائز رتبهٔ سوم (یا نشان برنز) از جشنواره‌های خوارزمی و رازی (در سطح کشور)، جشنواره‌های معتبر فرهنگی، هنری و نوآوری و یا یکی از مسابقه‌های معتبر علمی ملی یا بین‌المللی باشند.

تبصرهٔ ۱- منظور از «معدل»، اثر بدیع هنری، پروانهٔ اختراع و سایر موارد مشابه به تشخیص معاونت آموزشی وزارت است.

تبصرهٔ ۲- مرجع تشخیص اعتبار جشنواره‌ها و مسابقه‌های علمی، معاونت آموزشی وزارت است.

مادهٔ ۳- شیوهٔ معرفی نخبگان و وظیفه به شرح زیر است:

الف- محققان: براساس سطح‌بندی مادهٔ ۲، از سوی مؤسسهٔ متبوع محقق معرفی می‌شود.

ب- مبتکران:

ب-۱- برگزیدگان مرحلهٔ کشوری جشنواره‌های خوارزمی و رازی از سوی دبیرخانهٔ این جشنواره‌ها معرفی می‌شوند.

ب-۲- برگزیدگان جشنواره‌های فرهنگی، هنری و نوآوری و نیز مسابقه‌های علمی ملی یا بین‌المللی از سوی دبیرخانهٔ شورای هدایت استعداد‌های درخشان وزارت معرفی می‌شوند.

ج- دانشجویان نمونه: دانشجویان برگزیدهٔ نمونهٔ مؤسسه از سوی مؤسسه و دانشجویان برگزیدهٔ نمونهٔ کشوری از سوی معاونت دانشجویی وزارت معرفی می‌شوند.

تبصره- مسئولیت معرفی نهایی مشمولان این دستورالعمل به ستاد کل

نیروهای مسلح برعهدهٔ معاونت دانشجویی وزارت است و مراجع هریک از

بندهای مذکور موظفند مشمولان هر سطح را به این حوزه معرفی کنند.

مادهٔ ۴- این دستورالعمل مشتمل بر یک مقدمه، چهار ماده و سه تبصره در تاریخ

۱۳۸۴/۳/۲۵ به تصویب شورای هدایت استعداد‌های درخشان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از تاریخ ۱۳۸۴/۱/۱۷ لازم‌الاجراست.

دستورالعمل اجرایی تشخیص اعتبار جشنواره‌ها

و مسابقه‌های علمی بین‌المللی

این آیین‌نامه در تاریخ ۱۳۸۴/۵/۹ به شماره ۲۱/۱۰۴۳ از سوی مدیر کل امور آموزشی

و تحصیلات تکمیلی و دبیر شورای هدایت استعداد‌های درخشان وزارت علوم تحقیقات

و فناوری به معاونین آموزشی کلیه دانشگاهها، مجتمع‌های آموزشی، پژوهشگاهها و

رؤسای پژوهشکده‌ها و مراکز علمی کشور ابلاغ گردیده است.

مقدمه

در اجرای آیین نامه «پذیرش برگزیدگان جشنواره‌ها و مسابقات علمی در دوره‌های آموزش عالی» و به منظور تسهیل در تشخیص اعتبار جشنواره‌ها و مسابقات علمی بین المللی، دستورالعمل ذیل تدوین و تصویب می‌شود.

ماده ۱- تعاریف‌ها

وزارت: منظور از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
مؤسسه: منظور هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است.
دبیرخانه شورا: منظور دبیرخانه شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت است.
مسابقه: منظور هر یک از جشنواره‌های فرهنگی، هنری، نوآوری و مسابقات علمی بین المللی است.
تیم: منظور فرد یا گروهی است که با معرفی مؤسسه به عنوان عضو اصلی در مسابقه شرکت می‌کند.

آیین نامه: منظور آیین نامه پذیرش برگزیدگان جشنواره‌ها و مسابقات علمی در دوره‌های آموزش عالی است.

ماده ۲- مسابقه در صورتی معتبر شناخته می‌شود که واجد همه ویژگیهای زیر باشد:
الف- شرکت کنندگان آن، دانشجو و یا دانش آموختگان دانشگاهی باشند؛
ب- دارای سابقه برگزاری و استمرار، حداقل پنج دوره، باشد؛
ج- حداقل پانزده کشور در مسابقه شرکت کرده باشند؛
د- دارای روال داوری باشد؛
ه- کیفیت علمی مسابقه (به لحاظ میزان نوآوری و خلاقیت) به تأیید کمیته تخصصی رشته مرتبط در حوزه معاونت آموزشی وزارت رسیده باشد. در موارد استثنا و به تشخیص معاون آموزشی وزارت، می‌توان از نظریات تخصصی سایر گروههای علمی (مانند گروههای آموزشی و پژوهشی مؤسسه‌ها، انجمنهای علمی و...) بهره برد.

تبصره ۱- جشنواره‌ها و مسابقات علمی صنفی و مهارتی جزء مسابقات معتبر علمی شناخته نمی‌شوند.

تبصره ۲- چنانچه مسابقه دارای گرایش باشد، باید حداقل هفت کشور در آن

گرایش شرکت کرده باشند.

تبصره ۳- اطلاعات مربوط به بندهای «الف» تا «د» از سوی مؤسسه به دبیرخانه شورا تحویل می‌شود تا بر اساس آن فرایند تعیین اعتبار مسابقه طی شود.

ماده ۳- تعداد اعضای هر تیم متناسب با نوع مسابقه تعیین می‌شود و حداکثر تعداد آن هفت نفر است و در صورت احراز شدن شرایط ماده ۲، همه اعضای تیم مشمول تسهیلات آیین نامه می‌شوند.

تبصره- در موارد استثنایی که تعداد اعضای تیم بیش از هفت نفر باشد مؤسسه موظف است دلایل و مستندات مربوط را به منظور بررسی به دبیرخانه شورا تسلیم کند.

ماده ۴- به منظور بهره مندی اعضای تیم از تسهیلات آیین نامه، مؤسسه موظف است اطلاعات زیر را پس از برگزاری مسابقه به دبیرخانه شورا تحویل دهد:

الف- فهرست اعضای تیم به همراه مدارک لازم مبنی بر برگزیده شدن تیم در مسابقه؛
ب- مدارک مربوط به اشتغال به تحصیل اعضای تیم.

ماده ۵- این دستورالعمل مشتمل بر یک مقدمه، پنج ماده و چهار تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۳/۲۵ به تصویب معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسید و جایگزین دستورالعمل تشخیص اعتبار مسابقه‌های علمی بین المللی، موضوع ابلاغیه شماره ۲۱/۲۴۴۳ مورخ ۸۲/۱۱/۲۹ می‌شود.

○ آخرین جلسه «شورای هدایت استعداد‌های درخشان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی» هم در روز چهارشنبه ۸۴/۳/۲۵ برگزار گردید و جلسات بعدی آن موکول به انتخاب وزیر جدید خواهد بود. در این جلسه، اصلاحات جزیی در برخی از آئین نامه‌ها به عمل آمد، که از آن جمله «کسب امتیاز ۹۰ درصد نمره آخرین نفرگزینش آزاد در هر رشته / محل جهت ورود به مقاطع بالاتر تحصیلی برای دانشجویان استعداد درخشان» به تصویب رسید.

○ در این جلسه، آمار تجمعی تعداد دانشجویان استعداد‌های درخشان (۲/۵) انحراف معیار بالاتر از میانگین کنکور هر سال) در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور (ورودی سالهای ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۳) براساس اعلام «سازمان سنجش آموزش کشور» در اختیار اعضاء قرار گرفت (جدول).
براساس جدول ۱، دانشگاه‌های «علوم پزشکی تهران» (تهران، ایران و شهید بهشتی) جمعاً

جدول ۱- آمار تجمعی تعداد دانشجویان استعدادهای درخشان (۲/۵ انحراف معیار بالاتر از میانگین) دانشگاه‌های علوم

پزشکی کشور ورودی سالهای ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۳؛ براساس اعلام سازمان سنجش آموزش کشور

ردیف	نام دانشگاه*	تعداد دانشجویان ممتاز (پزشکی - دندانپزشکی - داروسازی)
۱	تهران	۱۴۲۸ نفر
۲	شهیدبهشتی (تهران)	۸۴۸ "
۳	اصفهان	۷۲۱ "
۴	ایران (تهران)	۷۰۵ "
۵	مشهد	۶۷۵ "
۶	شیراز	۵۴۸ "
۷	تبریز	۵۳۰ "
۸	قزوین	۲۰۶ "
۹	یزد	۱۸۴ "
۱۰	گیلان (رشت)	۱۷۵ "
۱۱	بابل	۱۴۶ "
۱۲	اهواز	۱۲۲ "
۱۳	کرمان	۱۱۷ "
۱۴	همدان	۸۷ "
۱۵	مازندران (ساری)	۴۴ "
۱۶	رفسنجان	۴۱ "

ردیف	نام دانشگاه*	تعداد دانشجویان ممتاز (پزشکی - دندانپزشکی - داروسازی)
۱۷	فسا	۴۰ نفر
۱۸	بیرجند	۳۴ "
۱۹	کاشان	۲۶ "
۲۰	زاهدان	۱۶ "
۲۱	گلستان (گرگان)	۱۴ "
۲۲	ارومیه	۱۲ "
۲۳	جهرم	۱۱ "
۲۴	کرمانشاه	۱۱ "
۲۵	شهرکرد	۸ "
۲۶	سمنان	۵ "
۲۷	اراک	۵ "
۲۸	اردبیل	۴ "
۲۹	زنجان	۴ "
۳۰	خرم‌آباد	۱ "
۳۱	یاسوج	۱ "
جمع کل		۶۷۸۵

۲۹۸۱ نفر از ۶۷۸۵ نفر دانشجوی «استعداد درخشان» سالهای ۷۸ تا ۸۳ را به خود جذب کرده‌اند (۴۴ درصد کل). در این میان، سهم ۲۷ دانشگاه از ۴۰ دانشگاه علوم پزشکی ایران جمعاً ۳۴۲ نفر، یعنی ۵/۴ درصد بوده است. در این میان دانشگاه‌هایی که در طول این ۶ سال کمتر از ۱۰ نفر یا اصولاً دانشجویی در این سطح نداشته‌اند، به ۱۶ دانشگاه می‌رسد. در این ۱۶ دانشگاه، جمعاً ۲۸ نفر از این گروه دانشجویان ثبت نام کرده‌اند؛ یعنی به ازاء هر «سال / دانشگاه» ۲۹ صدم درصد. این درحالی است که میانگین برای «علوم پزشکی تهران» هر سال ۲۳۸ نفر، «علوم پزشکی شهید بهشتی» ۱۴۱ نفر، «علوم پزشکی اصفهان» ۱۲۰ نفر و «علوم پزشکی ایران» ۱۱۷ نفر دانشجوی ممتاز پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی استعدادهای درخشان می‌باشد.

○ ○ ○

* ۹ دانشگاه در طول ۶ سال گذشته در چنین سطحی پذیرش دانشجو نداشته‌اند (منبع: وزارت بهداشت).

